

Konferencja Konserwatyzm. Państwo. Pokolenie

Poświęcona pamięci Tomasza Merty

„Skąd i dokąd idziemy?”

- tymi słowami zaczerpniętymi z początku platońskiego *Fajdrosa*, przytoczonymi przez dr. Dariusza Karłowicza w czasie jego wystąpienia, można by najlepiej podsumować konferencję naukową „Konserwatyzm. Państwo. Pokolenie”. Zorganizowana przez Teologię Polityczną, portal Rebelya.pl oraz Zamek Królewski w Warszawie 31 października 2012 r., poświęcona była pamięci Tomasza Merty, naukowca, publicysty, wiceministra kultury w latach 2005-2010, tragicznie zmarłego w katastrofie smoleńskiej. W ciągu ośmiu godzin spędzonych w Sali Koncertowej, pod symbolicznym patronatem króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, spoglądającego na zgromadzonych z portretu wiszącego za prelegentami, przedstawiciele pokolenia Tomasza Merty, a także ich młodszy koledzy, dyskutowali o źródłach konserwatyizmu w Polsce post-peerelowskiej, jego przemianach, próbach wprowadzania jego założeń w życie, a także perspektywach na przyszłość i możliwych drogach rozwoju.

Konferencja podzielona była na 4 panele: „Tożsamość – intelektualne i historyczne źródła”, „Instytucje – dzieło pokolenia”, „Państwo – doświadczenie współkształtowania państwa” i „Praca nad formą – ciąg dalszy pokolenia”, których uczestnicy próbowali odpowiadać na tak

kluczowe pytania jak: „dlaczego konserwatyzm?”, „po co konserwatyzm?” czy „po co konserwatystom państwo?”.

Część pierwsza dotyczyła procesu kształtowania się tożsamości polskich konserwatystów ostatnich dwóch dekad, którzy wraz z upadkiem komunistycznego reżimu zaczęli szukać nowych metod opisywania zmieniającej się rzeczywistości. W inauguracyjnym konferencji panelu spotkali się więc przedstawiciele dwóch pokoleń: pokolenia symbolicznie nazywanego pokoleniem Tomasza Merty (Dariusz Gawin, Piotr Dardziński), dla których wydarzeniem formującym okazał się stan wojenny, który jak wszyscy przyznali w sposób decydujący naznaczył ich świadomość zbiorową, oraz pokolenia dzisiejszych trzydziestolatków (Piotr Kieżun, Tomasz Stefanek), którzy nie musieli już, jak ich nauczyciele, poszukiwać całkiem nowych ścieżek intelektualnych, lecz stawali przed możliwością kontynuowania bądź odrzucenia ich nauk. Choć paneliści mogli się w niektórych kwestiach nie zgadzać, to wszyscy przyznawali, że konserwatyzm tworzony przez środowisko Warszawskiego Klubu Krytyki Politycznej i ich krakowskich przyjaciół to konserwatyizm afirmatywny, nieuciekający od rzeczywistości, lecz starający się twórczo czerpać z dziedzictwa narodowego, by dzięki niemu i poprzez nie tworzyć tożsamość wspólnoty politycznej zdolnej do suwerennej pozycji na arenie międzynarodowej.

Panel drugi, prowadzony przez Dariusza Karłowicza, grupował współtwórców instytucji państwowych, których działalność okazała się ważna dla kształtowania się świadomości współczesnego społeczeństwa polskiego. Antoni Dudek (IPN), Jan Ołdakowski (dyrektor Muzeum Powstania Warszawskiego) i Robert Kostro (dyrektor Muzeum Historii Polski) opowiadali o tym, jak konserwatyści z lat dziewięćdziesiątych, uformowawszy swoją tożsamość, mogli zabrać się za implementację, poprzez stworzone przez nich narzędzia, swoich

wizji i idei rodakom. Z przekonania o niezbędności poznania własnej historii dla możliwości świadomego funkcjonowania w teraźniejszości powstały instytucje, których praca powinna być dla dzisiejszego państwa polskiego nie mniej ważna niż działanie jego struktur administracyjnych. Obecne „chłodne” państwo liberalno-demokratyczne potrzebuje komunitariańskiej „korekty”, możliwej dzięki budowaniu wspólnej tożsamości, aby przywrócić zatraconego ducha „Solidarności”, bez którego obywatele nigdy nie będą czuli się odpowiedzialni za swoje państwo. Jak każdy z panelistów przyznawał, poprzez swoją pracę dążą oni do pokazania Polakom, że bez przeszłości przyszłość jest niemożliwa.

Po godzinnej przerwie obiadowej uczestnicy konferencji powrócili na salę, by w czasie trzeciego panelu prowadzonego przez kolejnego z twórców Teologii Politycznej, Marka A. Cichockiego, wysłuchać wystąpień gości rozmawiających tym razem o państwie – jego ogólnej wizji, zadaniach, długoterminowych celach i próbach wprowadzania tych założeń w życie. W tej też części doszło do najmocniejszego chyba na całej konferencji starcia ideowego pomiędzy prelegentami. Wobec negatywnej oceny procesu budowania III RP, założeń, a właściwie ich braku, stojących u jej podstaw, a także jej dzisiejszego kształtu, ze strony członków Instytutu Sobieskiego – Jana Filipa Staniłko i Pawła Solocho, Wojciech Przybylski, redaktor naczelny Res Publici Nowej, podjął się krytyki postawy konserwatywnej. Zarzucał wielu zgromadzonym, że ich konserwatyzm wynika z potrzeby odnalezienia własnej tożsamości, a nie rzekomo głoszonej racji stanu, dla której w swych działaniach nigdy się nie poświęcali, a co mogli przecież czynić poprzez działanie w administracji państwowej, co powinno być właściwym wyrazem ich wyznawanego światopoglądu. Odpowiedzi na pytanie, czy i jak należy zmieniać Polskę - nie znaleziono, ale mimo to zaprezentowano warte odnotowania oceny dzisiejszego państwa i projekty jego przyszłego kształtu.

Ostatni z paneli stał się właściwym podsumowaniem wcześniejszych wystąpień - refleksją nad przyszłością konserwatyzmu w Polsce, gdyż oddawał głos przede wszystkim młodszemu pokoleniu, którego udziałem były już zupełnie inne doświadczenia niż ich poprzedników. Wypowiadający się prelegenci deklarowali jednak w mniejszym lub większym stopniu kontynuację ich pracy, często wykorzystując pomysły swoich starszych kolegów jako wskazówki do dalszych poszukiwań. Symbolicznym wyrazem przejścia między pokoleniami był fakt, że tę część konferencji prowadził Mateusz Matyszkowicz, z Teologii Politycznej, który jak sam wyznawał, był pierwszym prowadzącym panel tamtego dnia, który jednocześnie nie był przyjacielem Tomasza Merty, a jedynie pilnym studentem jego nauk. Obok Pawła Rojka, redaktora naczelnego Pressji, Piotra Górskiego (Res Publica Nowa), Piotra Kaznowskiego (Christianitas) znalazł się jednak też Piotr Nowak (Kronos), przedstawiciel starszego pokolenia, licznie reprezentowanego we wcześniejszych panelach. Wystąpił ze swoją tezą o konflikcie pokoleń, który po raz pierwszy od lat może nie mieć miejsca z uwagi na brak wydarzenia formującego pokolenie dzisiejszych trzydziestolatków, którzy skutkiem tego pozbawieni są, jego zdaniem, swoistej więzi, która cementowała poprzednie generacje. Bez względu na to, czy opisywane pokolenie mogło zostać uformowane przez różne wydarzenia, zajmujące różne miejsca w świadomości jego członków czy w rzeczywistości w ogóle ono nie istnieje, gdyż mamy do czynienia jedynie z konglomeratem osób, a nie wspólnotą, młodzi paneliści okazywali gotowość do mierzenia się z problemami współczesnego świata, na które odnajdują czasem kompletnie nowatorskie rozwiązania (idea ekonomii trynitarnej z ostatniej teki Pressji), czerpiąc jednak z pewnych tropów wyznaczonych przez starsze pokolenie.

Konferencję „Konserwatyzm. Państwo. Pokolenie” można uznać za

podsumowanie i przegląd dorobku polskich konserwatystów ostatnich dwóch dekad. Zaproszeni goście przedstawili drogę, jaką wielu z nich przeszło po 1989 r., próbując zbudować myśl konserwatywną odpowiadającą specyficznym czasom, w których niejednokrotnie musieli dążyć raczej do gwałtownych zmian niż do konserwowania i powolnej ewolucji. Taka paradoksalna sytuacja prowadziła niektórych komentatorów do określania mianem właściwych konserwatystów ich politycznych przeciwników, postkomunistów, dążących do zachowania ciągłości z minionym ustrojem. Mimo to pokolenie Tomasza Merty pozostało zwartym środowiskiem, zdolnym wychowywać sobie następców, które udowodniło swoją żywotność na tym spotkaniu, gdzie z licznych wypowiedzi przebijała się przede wszystkim, jakże bliska zmarłemu dwa lata temu patronowi, troska o państwo polskie.

Michał Dorociak

Przeczytaj tekst Przemysława Piętaka - *Niezgoda na zepsucie*

Przeczytaj *Konserwatyzm. Państwo. Pokolenie. Tom konferencyjny pamięci Tomasza Merty*, w którym znajdziesz referaty prelegentów

Zobacz nagrania:

Słowo wstępne Dyrektora Przemysława Mrozowskiego, Dariusza Karłowicza oraz Magdaleny Merty, a także pierwszy panel Tożsamość - intelektualne i historyczne źródła (Dariusz Gawin, Tomasz Stefanek, Piotr Kieżun, Piotr Dardziński)

"Konserwatyzm. Państwo. Pokolenie" - dyskusja na otwarcie...



Nagrania dzięki Rebelya.pl

Dziękujemy wydawnictwu Fronda za obdarowanie uczestników konferencji książką W.Kendalla "Od Agory do Kapitolu".

Dziękujemy patronom medialnym Centrum Informacji Studenckiej oraz Niezależnemu Zrzeszeniu Studentów UW.

Konferencja wsparta przez Fundację Banku Zachodniego WBK w ramach projektu Bank Ambitnej Młodzieży.

*Galeria zdjęć
(fot. Małgorzata Rutkiewicz)*